

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

ШКОЛСКИ ГЛАСНИК

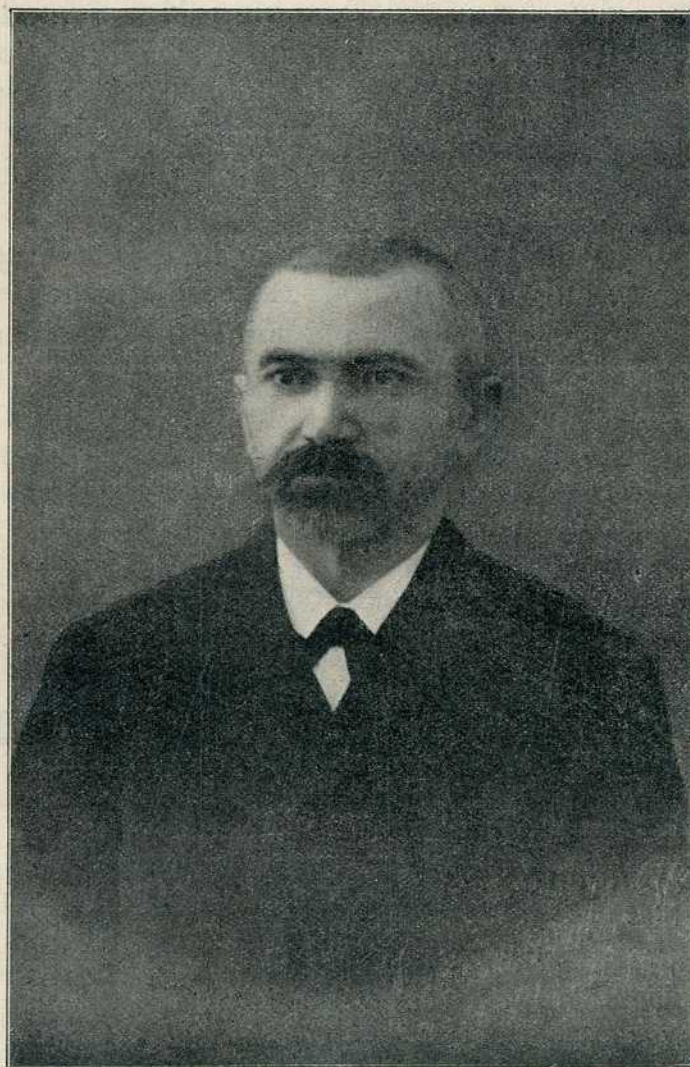
ЛИСТ ЗА ШКОЛУ И УЧИТЕЉЕ

ОРГАН СРПСКОГ НАРОДНОГ УЧИТЕЉСТВА У КАРЛОВАЧКОЈ МИТРОПОЛИЈИ

Бр. 13.

У Новом Саду, 15. септембра 1913.

Год. VI.

† БОРЂЕ МИХАЈЛОВИЋ,

бивши срп. нар. учитељ новосадски, уредник и власник
„Школског Гласника“ и т. д.

Рана и изненадна смрт пок. Ђорђа Михајловића, учитеља новосадскога, оснивача и уредника овога листа и познатог нашег јавног радника дубоко је потресла многе пријатеље његове. Размишљајући о том, како да се што боље одуже пријатељској вези и љубави, која их је са покојним Михајловићем везивала а тако исто и за многи му рад на јавним пољима: пријатељи његови решише, да издаду свечан број његова сирочета „Школскога Гласника“, који ће бити посвећен само њему у спомен и његову животу, раду и заслугама му, које је у народу радом својим стекао.

У овом броју доноси се све оно што је о смрти покојниковој писано у нашим листовима, даље посмртни говори и изјаве саучешћа, које су стигле поводом смрти овог врснога радника нашег.

Нека уз спомен у души и срцу пријатеља и овај број „Школскога Гласника“ што дуже чува и негује успомену на нашег незаборављенога пријатеља и народнога трудбеника Ђорђа Михајловића, којему нека је вечна хвала на раду му око просветнога и општега напретка народнога, као и на раду му око напретка српскога учитељства.

Слава му!

ЂОРЂЕ МИХАЈЛОВИЋ,

српски народни учитељ новосадски.

Кад год отворимо наше листове, увек застрепимо: не ћемо ли и опет наћи тужним црним оквиром уоквирено име којег нашег заслужнога човека. И, на жалост, колико и колико пута се не преваримо! Ређају се тако имена наших многих заслужних људи, кад више кад мање, по нашим листовима, а ми, испраћајући те заслужне људе у пристан вечнога мира и покоја „ид'же нест'х кол'езан'х, ни печал'х, ни

воздихан'е“, тужно се осврћемо по поколењу своме и питамо се: има ли достојне замене тима заслужним покојницима нашим? . . .

Давно није тако *изненадно* изишло које заслужно српско име у црном оквиру у нашим листовима, као што сада излази име вреднога и неуморнога нашега просветнога и јавнога радника *Ђорђа Михајловића*. Та још пре два дана бејаше он у сред читаве рне сваковрсних послова вредан, истрајан, вољан и пун одушевљења, и нико није ни помислио, да ће тако брзо и изненада клонути тако јака енергија,

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

сломити се тако истрајна воља и угасити се тако опробана снага, каква беше наш незаборављени, вредни и неуморни Ђорђе Михајловић.

Тужним и неутешним срцем мећемо у црни оквир име нашег многозаслужнога Ђорђа уз искрено жаљење небројених његових пријатеља, другова и знацаца и уз тужан врисак и лелек његове верне љубе и сатруднице у многим јавним пословима *Катице рођ. Сремчевићеве*, учитељице новосадске, и јединчета сина му *Милутина*, којем нема тек десетак лета, и добрих сестара: *Анке* и *Соке*, који у свом Ђорђу гледаху радост, наду, узданицу и одбрану своју. Туга је свију нас управо бескрајна, јер нам вихор смрти тако брзо уграби нашег честитогга Ђоку, да не имајасмо времена ни да се спремимо на тако велики губитак, а ни да се опростимо од нашег незаборављенога Ђорђа последњим опроштајем.

Већ се чује потмули тутањ падања грудва земље, коју раскопавају, да спреме у њој место пристаништа благога нашему Ђорђу. Ми сузама искренога жаљења носимо ту земљу и с великом тугом осврћемо се и питамо: да ли имамо замене тако изврсној снази?..

* * *

Ђорђе Михајловић родио се у Новом Саду 15. дец. 1865. године. У Новом Саду свршио је четир доња разреда српске гимназије а по том српску учитељску школу у Сомбору. 1882. године као младић, пун воље и одушевљења за учитељски позив буде Ђорђе постављен 1882. год, за заменика учитељског у Баји, где је делао једну годину дана, а по том је изабрат за учитеља у *Бегечу*. Овде је наш млади учитељ одмах почео свој ревносни рад у народу, а особито као вредан вођар. Његове вођеке у учитељском врту и по многим баштама бегечким и данас чувају спомен и хвалу вреднога младога учитеља. Ту је Михајловић отпочео и књижевни рад, од којегга ћемо споменути историјски опис Бегеча, који је штампан у „Јавору“. Други радови му излазили су у повременним српским листовима.

Из Бегеча буде Михајловић изабрат

за учитеља у Вел. Кикинду, где је делао две године, а од 1896. године учитељује у Новом Саду.

Цео живот провео је Ђорђе Михајловић у вечитом раду, то као врло савестан и свагда напредан учитељ, то као јавни радник у црквеним опћинама и епархијској управи: као члан Епарх. Скупштине, Епарх. Школског Одбора Бачког и као члан највишег нашег школског тела Школског Савета а и као члан Матице Српске, која га је за књижевне заслуге му изабрала за члана свога Књижевнога Одељења.

Особито пак знаменит је рад Ђорђа Михајловића као поборника свестраног учитељскога напретка наших школа. Као мало наших учитеља, *сваку српску учитељску ствар прихватио је с највећом љубављу и истрајношћу* и веома много им је користио. Као члан управног одбора Српског Учитељског Конвикта па као оснивач, члан управног одбора и потом и председник учитељског деоничарског друштва „*Натошевића*“, те као један од оснивача и сауредник кроз дужи низ година учитељскога листа „*Школскога Одјека*“, а од шест година овамо покретач и уредник „*Школскога Гласника*“ — Михајловић је стекао неувелих заслуга за наш просветни напредак, а особито пак за напредак српскога учитељства. Тај рад и те заслуге његове очуваће у најсветлијој успомени његово име као неуморнога и искренога трудбеника и поборника просветнога нам напретка. Као члан Школскога Савета, Михајловић је израдио многе елаборате, па и нацрт за Школску Уредбу за Н. Ц. Сабор од 1910. год, у коју је унео многе *напредне одредбе*, у том тврдом уверењу, да ће те одредбе бити од користи и од напретка по наше школе и нашу просвету.

Ђ. Михајловић је много радио у овим нашим повременим листовима: „*Бранику*“, „*Застави*“, „*Српству*“, „*Невену*“, чика-Јовином, чији је и сауредник био после смрти чика-Јовине. Уређивао је и лист „*Баштован*“, написао је „*О вођарству*“ две књижице у Матичиним „*Књигама за народ*“, расправе „*О Буквару*“ и „*Тежње за преображајем школе*“ и уређиваше од више година календаре књижарнице „*Натошевића*“.

Ђ. Михајловић је био и изврстан појац, па и добар коровођа, те је и као таква много користио тамо, где је делао.

* * *

Незаборављени пријатељу и друже наш Ђорђе, неуморни радниче народни, нека је част и хвала Твоме имену и заиста многим и обилном раду, којим си задужио род свој, српску просвету и српско учитељство. Слава Ти! „Браник“. Љ. Л.

†

ЂОРЂЕ (ЂУКА) МИХАЈЛОВИЋ.

Под теретом своје дужности, поготову с пером у руди подлегао је бољи Ђука Михајловић. Гасну светлост паметних очију, дична учитеља-првака, каквим се не могу подичити ни они највећи и најкултурнији, Замукоше уста, која мушким гласом зборише на дивану и мегдану; скрхало се перо, које онако писаше, како је то мало ко умео.

Велики је губитак то по српски народ. Осетићемо га скорим и то онда, када се будемо пребројавали. Личност пок. Ђуке беше оличеност рада; рада неуморна, рада многостручна.

Ђука је многостручни човек. Он је био на првом месту челик-Србин и Словен, веран пријатељ, mudar политичар; књижевник и специјалиста по позиву, песник и новинар; организатор, а врх свега учитељ и душом и телом и свим бићем својим.

Да је Ђука србовао, сведочи нам то, што је свагда био на браничу против оних, који претише пропању народа, из кога је он поникао.

Да је Словенин и широких груди, сведочи то, што је он први од Срба учитеља, осетио у души чежњу за упознавањем браће учитеља осталих Словена. Он је назирао у великим политичко-привредним зближењима Словена, намеру стварања велике словенске заједнице, али мудро око његово, запазило је једну велику празнину у еволуцији те идеје у томе, што у њој недостојаше први пијонири: учитељи. То, што се будило у њему, отпоче

се будити и код осталих Словена, само међу њима није било онога, ко би примио на себе свету дужност стапања словенске браће учитеља у једну свету словенску идеју. Одмерени, промишљени и интелегентни Ђука, промерио је своју снагу, те у тишини; без хуке-буке, отпоче низати копчу до копче, а он као једна велика заједничка копча, скопча све словенско учитељство у духовну заједницу. До последњег часа свога, стајао је Ђука у вези са учитељима, како појединцима, тако и удружењима словенске браће. Он их је обавештавао о своме народу и учитељима његовима; он је пресађивао из баште нам народне најлепше цвеће у вртове те браће, а из вртова плодове пресађивао је Ђука у свој род. Ђуку знају та браћа, а знаће и оценити губитак његов за словенско учитељство.

Таки је Ђука био Србин и Словенин писмом, а какав је тек био живом речи, на дивану и мегдану!

Та је ли икад било среске, или било које учитељске седнице, да он својом мудрошћу и великом стручним знањем није светлио примером? Има ли међу млађом браћом учитељима икога, који му није благодаран за оне лепе мудре и јасне поуке и стучне организаторске и другарске?

Као политичар, служио је примером браћи својој, да у колу било које странке, питање просвете и њених пијонера, не сме бити ни на ком другом месту, него свагда на првом!

Чим су стари нотабилитети назвали учитеље „учитељчићима“, успоредив их „лицидерчићима“, Ђука је окренуо леђа тим људима и пришао колу радикалне странке, млађим људима који су жудили савременијем народном животу.

Али кад се и ти људи, на његовим плећима и на плећима још неких његових другова-учитеља, осетише на довољној висини и потпуно сигурнима, тада и ти људи хтедоше с њим као с исцеђеним лимунном, али им Ђука побрка рачуне. Окрете им леђа. Бадава се они хвалише, па и данас, — када то најмање приличи, — хвале у „Застави“ да су га „искључили“ из странке, љуто се варају. Нису они Ђуку искључили из странке. Искључио је

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

њих Ђука из своје душе, а собом отргао до 500 Срба учитеља који су све до 1910. године до митрополијске учитељске скупштине, великим бројем верно и одано служили не толико идеји те странке, колико људима у странци.

Учитељство је на неблагодарну и срамну белешку те године одговорило тиме, — који се и данас хвале, да су Ђуку искључили, — што је једнодушно са сићушним изузетком, јавно осудило ту странку и те људе. Од то доба, служио је и Ђука и сви другови његови, своје народу верно и одано, а никад против народа. Тако је Ђука и очи склопио. Није се он борио ни против једне странке него се борио против лажног исповедања политичких идеја.

Сред многоструког рада, није он заборавао ни лепу књижевност нашу. Свуд је он, као видан и озбиљан радник имао учешћа у раду.

Вредност Ђукине личности, запазише сви позвани. Стога је он поверењем браће своје био више пута биран за члана епархијске скупштине; за председника српских учитељских зборова. Он је предводио знаменито учитељско изасланство за време потоњег саборског заседања саборским посланицима самосталне странке и патријарху, те учинио, да је сабор, након толике борбе усвојио праведне захтеве учитељства гледе вршења црквено појачких дужности и берива.

Што је тај саборски рад до данас остао несанкционисан, најмање су, драги покојник, а са њиме и остали сарадници у томе послу криви.

Ђука је био светски образован човек а специјално високо образован педагог.

Његови радови у свима гранама школског рада, потврђују дубоку спрему његову, а на зборовима, оно доследно полемисање, оцењивање, изнашање личних искуства, приказивање напредних начела обуке и васпитања, потврђују, да је народ српски у њему изгубио велика учитеља свог.

Да је Бог дао, да се његов истрајан рад, око реорганизације школа и учитељства могао остварити, камо лепе среће!

О Ђуку се тако рећи отимали сви.

Изабраше га у књижевни одбор Матице Српске, што је ретко одликовање; биран је годинама у одбор учитељског конвикта; изабран је за председника „Натошевића“ и т. д.

И, то је све, што је Ђука од народа свог добио. То потврђује, да је он радио највише за свој род, а материјална сиротиња његова пак, да је за себе радио најмање, управо ништа.

Уређујући из пређашњих година „Шк. Одјек“, и сад у потоње време „Школски Гласник“ као орган митрополијског учитељства, залагао је сву снагу, сву душу своју за унапређење просветно-школских прилика у народу, а равно томе и за побољшање, стручно унапређење своје браће.

Пером у руци, снађе га неумитна смрт. Немилостива смрт однесе га из наше средине и сад нам остају иза њега, само праведна дела његова са топлом жељом, да Господ дарује покој души његовој, а учитељству што пре достојна заменика му.

Слава ти вредни и честити учитељу друже! Слава ти узорити Србине-Словенине!
„Српство“.

ЂОКА МИХАЈЛОВИЋ,

учитељ Новосадски.

Ноћу између 22. и 23. августа по н. к. испустио је своју племениту душу, престало је да куца српско срце Ђоке Михајловића срп. нар. учитеља новосадског. Смрћу покојниковом изгубио је срп. народ опет једнога свога заслужнога сина, српска књижевност свога неуморна радника а српска школа и учитељство свога пријатеља и борца који је до смрти неуморно радио на напретку школе и угледу учитељском.

Покојник је по својој спреми, по својој вредности и по својој светлости карактеру спадао у прве редове нашега учитељства. Својим отвореним и поштеним радом искочио је на површину, те га је српско учитељство сматрало као свога вођу, за њиме је сједило и у раду га потпомагало. Звезда водиља у животу и

раду му била је, да види подигнуто нар. учитељство на ономе степену, на којем би по своме позиву и раду требало да се налази; тежио је да наше учество буде што самосталније и независније, да га истргне испод онога понижавајућег туторства. Али у томе су му чинили многе сметње баш они који никада нису волели српску школу а још мање спремно, независно и самостално учитељство. Његово се знање, спрема и искуство тражило свуда; највиша наша школска власт чији је био и члан, поверовала му је на израду све важније школске послове, које је свагда најбоље израдио имајући у томе раду увек пред очитима углед и достојанство срп. учитељства. Ово се власницима није допадало, па су сав свој уплив заложили, само да се Михајловићеви предлози и мисли не остваре.

И успело им је! Али само моментано, јер су покојникове мисли и идеје тако ухватиле корена у нашем учитељству, да ово неће мировати док их не оствари и оживотвори, а тиме ће се најбоље одужити сени покојниковој.

Са своје лепе спреме и јавнога рада био је покојни Ђока Михајловић у срп. народу почаствован свима онима почастима, којима наш народ може своје заслужне синове да награди. Тако је био чланом наше највише школске власти; био је члан књижевног одељења Матице Српске, вишегодишњи председник учитељског збора среза новосадског; члан управног одбора Учитељског Конвикта; председник друштва Натошевић, које је он управо и створио, члан епархијске скупштине бачке и. т. д.

Колики је углед и поштовање имао покојник у српском народу најбоље се видело на упоку му који је био у недељу, 24. августа у 5 сати по подне. Онаки се упок не може често видети у Новом Саду. Цвет новосадског грађанства, сва књижевна и просветна друштва и све врсте школа биле су заступљене на овоме упоку. И са стране их је било много нарочито учитеља изасланика који су заступали поједине месне и среске учитељске зборове. Било је и изасланство

црквене општине бегечке у којој је покојник учитељствовао.

Покојниковој удовици изјављена су силна саучешћа како од највише школ. власти тако и од многих корпорација и појединаца.

На спроводу је била непрегледна гомила света, који се од покојникова стана кретао према саборној цркви где је одржано опело, на којем је на јектенија одговарала академска омладина и „Невен“.

На опелу је био и епископ бачки г. Митрофан.

С покојником се код куће опростио г. Гавра Грбић новосадски учитељ, а пред црквом у име књижевног одељења Матице Српске њен секретар г. Тихомир Остојић, а у име учитељства епархијски школски референт г. Љубомир Лотић. Над отвореним гробом опростио се од покојника у име певачког друштва „Невена“ његов председник г. Јован Живојновић професор, а у име учитељског друштва Натошевића учитељ Ђока Гајин.

Овај величанствени упок показао је најбоље колико је покојник као народни учитељ имао угледа и уважења како у самоме Новом Саду тако и у Српскоме Народу. Српско учитељство је показало колико жали, оплакује свога доброга и искренога пријатеља и друга, а показаше још и више ако пригрли и што пре у дело приведе мисао, да се оснује заклада, која би носила име покојниково како би му се тиме спомен за сва времена сачувао.

* * *

Мирно почивај трудбениче народни! И ти си доста претрпео у твојој доста кратком животу само зато, што ниси умео да се савијаш пред моћнима и силнима; семе које си посејао неће угинути, него ће га и даље брижљиво неговати српско учитељство, јер ће само тако одужити дуг који ти наше учитељство за твоје труде дугује.

Нека је слава и вечан спомен у српскоме народу Ђоки Михајловићу!

Слава му!

„Сентомашанин“.

†

ЂОРЂЕ МИХАЈЛОВИЋ.

Ево нам стиже црни глас, да је неуморни, вредни, одлични учитељ новосадски Ђорђе Михајловић преминуо. Онака снага, као што беше у Ђорђа, ето, клону под ударем зловне смрти. Зар је мало жртава било ове године? Зар је баш и наш драги Ђока морао да падне као жртва? Још не можемо ни да се разаберемо честито од овога удара, који нам је одузео борца за све оно, што је добро и корисно по српски народ, његову школу и учитељство. Тежак је овај удар, што задеси српски народ његовом смрћу, јер пок. Ђока беше један од оних, који су нам најпотребнији, који се тешко накнађују; јер у њему беше љубави, у њему беше одушевљења у њему беше снаге и воље и стваралачког духа. Одушевљен за свој свети позив учитељски, борио се против свих оних, који нису дали да и учитељ подигне главу, борио се против мрачњаштва у школи и настојавао је, да наша српска школа пође оном стазом, којом ће најпре стићи оној мети, која ће српском народу дати снажан нараштај, напојен науком а одушевљен љубављу према српском роду, напојен врлинама и љубави према човечанству. У невије доба име Ђоке Михајловића спомињало се са великим поштовањем како у учитељским круговима, међу друговима, тако и међу свима онима, који нису отровани партијачношћу; јер је Ђока међу раденицима на напретку српскога народа био један од првих. Он је одушевљавао млађе учитељство за свети му позив, он му је улевао снаге да не клопе, но да истраје, а сам је својим животом увек предњачио. У свима нашим автономним телима радио је неуморно, свугде заступајући учитељство и школу. За заслуге беше изабран и за члана Школскога Савета и за члана Књижевног Одбора „Матице Српске“. Много се бавио књижевношћу: писао је чланке за учитеље и родитеље, писао је и радио је на дечјој књижевности, те је после смрти чика-Јовине био и уредник „Невена“. Уређивао је и највише радио

у своје листу „Школски Одјек“ а касније „Школски Гласник“. Бавио се и баштованством, те је из тога написао више књига. Беше он многостручан; али чега се год латио, латио се својски и радио је предано. Пок. Ђока родио се у Новом Саду 15. дец. 1865. год. Ту је свршио основну школу и четири разреда гимназије а затим српску учитељску школу у Сомбору 1882. год. а учитељавао је у Баји, Бегечу, В. Кикинди и у Н. Саду, где га је и смрт задесила. Учитељско деоничарско друштво „Натошевић“ издало је посмртни лист, јер му је покојник био и оснивач и у последње време и председник. Укоп му је био у недељу 11. августа уз велико учешће грађана новосадских. Са њиме се опростио први секретар „Матице Српске“ др. Тихомир Остојић у име „Матице Српске“; епархијски шк. референт Љубомир Лотић у име учитељства; потпредседник „Натошевића“ Ђорђе Гајин у име друштва, а над гробом председник „Невена“ проф. Јован Живојновић у име пев. друштва. Покојника оплакују тешко ожалосћена жена гђа Катица учитељица и син му Милутић, две сестре, остала родбина и пријатељи а уредник овога листа свога пријатеља из детињства и искренога друга. Вечан му помен и слава му!

„Споменак“.

†

ЂОРЂЕ МИХАЈЛОВИЋ.

Српско народно учитељство из Митрополије Карловачке изгубило је 10. (23) августа о. г. после кратког и тешког боловања свог првенца, свога вођу, за којим је последњи 5—6 година јатомице летело у слободније, топлије поље свога сталешког и школског рада. Својим слободоумним и мушким држањем на пољу сталешког и просветног рада, својим стручним разлозима у писму, својим спремним и убедљивим говорима привукао је пажњу целе народне интелигенције, а нарочито је повео за собом српско народно учитељство, које је после узбурканих странацких страсти на јавном пољу, тражило ослона на своју колегијалну јачу снагу, па да се

уклони из вреве страначких размирица и да пође путем својих сталешких и стручних интереса, који се били јако помутили и страначким борбама претрпали. И нашли су у њему и способна и дурашна члана, који је напустио сваку бесплодну и убитачну страначку борбу, у коју је и сам био запао и 20 година дурашно вукао; те кад је видео, да је она постала убитачна за просветни задатак народне школе и њених носилаца — учитеља, тих пионира народне свести и родољубивог заноса који треба да загрева сваку душу Србинову, одвојио се од својих страначких другова и ударио новом стазом, стазом сталешке и школске слободе и независности од свих страначких трзавица и једноставних страначких интереса. На том путу нашао је спремно и вољно скоро све срп. народно учитељство, које га је пратило. И наше народно представништво у епархији и народно црквеном сабору одобрило је његов поступак и рад и позвало га је у Епархијски Школски Одбор у Народно-Црквени Школски Савет, да својим стручним знањем помогне, да се школа и њен просветни рад упуте своје правом задатку. И он је помагао драговољно и с великим пожртвањем све док нису лане 1912. г. владиним пером збрисане наше народно-црквене автономне установе.

Да је и велика већина српског народног учитељства одобравала његов рад опазило се на поверењу, које му је поклањало бирајући га за председника у средњим учитељским зборовима, бирајући га за заступника свога у епархијским скупштинама, за управног члана свога конвикта у Новом Саду, а лане за председника свога новчаног деоничарског друштва „Натошевић“. Представништво књиге српске, наша „Матица Српска“ изабрала га је за члана Књижевног Одељења, и ово опет у Књижевни Одбор, што је опет знак, да се и његов књижевни рад не само на педагошкој струци, него и на другим пољима народне просвете ценио и уважавао.

Његов педагошки рад огледа се поглавито на многим чланцима „Школског Одјека“, у којем је сарађивао у друштву са још 3—4 учитеља новосадска; а најбоље се огледа његов чисти правац

на том пољу у „Школском Гласнику“, који је од 1906. г. па до смрти своје сам издавао и своје мишљење о школи, учитељству и васколиком просветном раду утискавао у чланцима и белешкама тога листа.

Поред педагогије и методике бавио се и баштованством, те је неко време издавао и лист „Баштован“, а написао је из те струке и једну књигу за народ, коју је издала и наградила Матица Српска из задужбине Петра Коњевића.

Покојни Ђорђе Михајловић родио се у Новом Саду 1865. године, ту изучио основну школу и нижу гимназију, а затим српску учитељску школу у Сомбору. Учитељевао је једну годину у Баји за тим десет година у Бегечу (селу бачком на Дунаву), онда у Вел. Кикинди две године и последњих 14 година у своје родном месту Новом Саду, где се и оженио учитељцом Катицом Сремчевићевом, те у тихом и мирном домаћем и срећном породичном кругу отпочео живљи рад на свом стручном образовању и после кратког времена толико успео, да је извојевао угледно место међу првацима учитељским.

Свакако је покојни Ђорђе Михајловић ређа појава народне интелигенције и зато му је и укуп био величанствен и достојан једног одличног школског и просветног радника; јер га је одликовао својом посетом и сам епископ бачки, Њег. Високопреосвештенство г. Митрофан Шевић, испратила га је до вечне куће велика маса народа свију сталежа, а опростили се с њиме у топлим беседама: др. Т. Остојић, секретар Матице Српске; Љубомир Лотић, епарх. школски референт; Гавра Грбић учитељ, Ђорђе Гајин учитељ и потпредседник деоничарског друштва „Натошевић“ и професор Ј. Живојновић председник певачког друштва „Невена“, коме је покојник био неко време председник.

Све те прилике говоре, да се покојни Ђорђе Михајловић достојно одужио својим радом и животом своје милом народу и да је све нас задужио захвалом и признањем, те му и са овог места довикујем: Слава и вечан ти помен, драги наш друже Ђука! „Женски Свет“.

Говори, држани † Ђоки Михајловићу

приликом укопа му.

Говорио пред кућним и школским вратима
Гавра Грбић, учитељ.*Ђоко браће! Мили друже наш!*

А шта је то с тобом братае? Куда си се Ти кренуо? На какав ли пут то, а да се нама твојој браћи и сестрама по чину ниси ни јавио? Ниси се јавио ни твојој драгој и верној сапутници, — твојој супрузи — па ни своме милом јединчету Милутину.

Та Ти бар никад ништа ниси у тајности радио, већ што си радио, јавно си радио. Зашто дакле без једне опроштајне речи, да остављаш твоје дубоко ожалашћене другове и другарице, твоју милу и дубоко уцељену супругу, твоје мило јединче, твоје ожалашћене сестре, осталу твоју родбину, познанике и пријатеље твоје многобројне, твоје скромне дворе и твоју драгу школу у којој си као мрав неуморно радио?! Ти си се све до неки дан са нама, твојим друговима, шалио и весело разговарао, зато нас је све и пренеразила изненадна вест, да се са тобом оно догодило, што се на опелу после светог еванђеља поје: „Вчерашњи бо ден бесједовах с' вами, и везацу наиде на мја страшњи час смртни“. Ти си још прекјуче све до пред вече шетао. Кад пак јуче у суботу стиже нам тужан, за нас све потресајући глас, да си се ти, мили друже, у вечност преселио, који је глас све нас изненадио, и до дна душе потресао.

Кад пак ти полазиш на далеки пут, са којег се нећеш више овамо вратити, а без једне опроштајне речи са нама, твојим друговима и другарицама, то сам ја ево пред овај тужни збор дошао, да се у име твојих школских другова и другарица, то јест у име месног учитељског збора новосадског с тобом опростим.

Ђоко братае! Ти си овде око твог стана два лепа врта засадио. Први ти је врт твоја мила школа, која ти је свагда на срцу лежала, а у којој си као вредан баштован, оплемењивао срца невине Српчади и челичио их да буду ваљани Срби и честити хришћани. Ова ће Српчад проносити с похвалом твоје име до год она живе и својима ће мла-

ђима доцније говорити о своме добром и племенитом учитељу.

Други ти је врт, твоја поред твог стана башта, у којој си у доколици неуморно радећи као мрав и пчела силно племенито воће и цвеће запатио, који ће врт такођер својим лепим и укусним воћем, као и лепим и мирисавим цвећем сваког гледаоца опомињати, да је ту живео честит и вредан раденик.

Но ти се Ђоко братае, ниси задовољио са радом у твојој школи и школском врту твојом, него си и даље проширио свој племенити рад на месном учитељском збору, на збору среском, епархијском, митрополијском, те си свугде неуморно пером у руци и живом и одлучном мушком речју ишао за тим, да своју браћу учитеље и сестре учитељице подигнеш на оно место, где треба по својем светом позиву да буду, и најжешће си свугде заступао учитељску ствар, а ниси се обзирао ни на коју страну, шта ће ко казати, већ ти је главна циљ била: да школу и учитељство уздигнеш, да би се оно морално и материјално обезбедило, те ће српско учитељство осећати велику празнину, кад јој у његовој средини нема више Ђоке Михајловића. Ти си још даље свој обилати и делателни рад распростирао, те си са нама, твојим друговима, порадио на оснивању учитељских установа: српског учитељског конвикта у Новом Саду, учитељског штедног деоничарског друштва „Натошевић“, на оснивању учитељске књижаре, штампарије и књиговезнице, где си ти неуморно дању и ноћу радио и о њима непрестано мислио. Онако се ми српски учитељи пред осталим светом и можемо подицити: да ни један просветни сталеж српски, ни иновјерни у нашој околини нема, што српско учитељство има. Ни са овим се радом, ти братае Ђоко, ниси задовољио, него си неуморно радио као члан књижевног одељења „Матице Српске“ у Новом Саду. А особито си рад свој развио као члан највише српске школске аутономне власти у бившем Школском Савету, где је твоја реч слушана и примљена. Ти си дакле на свима могућим местима неуморно учествовао у раду. Али што је најглавније, ти ниси носио само назив као члан дотичног тела, нити си у седницама ћутао ни дремао, већ си живом и одлучном мушком речју, о разним стварима расправљао.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Не, Ђоко брате, познавајући те као скромна раденика, који ниси волео, да те човек хвали, а особито у очи, чисто се бојим, да ће ми твоја скромна и поштена душа замерити, што те толико хвалим и узносим, кад ти то никад трпио ниси, већ си увек говорио, да ти зато то радиш, што треба тако да радиш, јер ти то дужност налаже.

Па баш зато мили друже наш, ти ћеш вечно живети међу твојим друговима и другарицама. А „Благо оном, ко до века живи. Имао се рашта и родити“. Зато ти у име месног новосадског учитељског збора велим последње: Збогом наш драги и мили друже Ђоко! Лака ти црна земља и Бог нека даде твојој племенитој души у рају насеље!

Слава ти!

* * *

Говорио Др. **Тихомир Остојић**, I. секретар
„Матице Српске“.

Пред нама, тужни зборе, леже самртни остаци човека који је, кад му је смрт закуцала на врата, могао рећи: „Нисам узалуд живео. Испунио сам оно што благородан део људства тражи од човека: живео сам не само себи него и другима. Овај кратки земаљски живот сам испунио делима, која ће и људском друштву бити од користи“.

Тако је могао рећи овај самртник и могао је потом мирне душе склопити уморне очи, као човек који је своју човечју дужност испунио.

Један део своје велике радљивости поклонио је наш честити покојник и нашем књижевном и културном друштву Матици Српској. Зато га је Скупштина Матичина пре три године изабрала за члана Књижевног Одељења. Нашем народном учитељу није лако доћи до те части. Притиснут, због слабе награде, материјалним бригаама, трошећи своју снагу у школском монотоном раду, борећи се са свима сметњама и тегобама које даве наше школство и наше народно просвећивање, — нашем народном учитељу не остаје ни довољно снаге, ни доколице, ни мирноће духа да се може бавити науком и књижевношћу. Само таки устаоци, само таке упорне и енергичне природе, као што је био Ђока Михајловић, могу да све ове незгоде савладају, могу да још, уз то, недостатке својега школског образовања својом вредноћом накнаде, те да тако

стеку способности, да прекораче онај узан круг строгог учитељског рада, па да се толико истакну, да обрате на се пажњу наших књижевних кругова. Избор за члана наше књижевне корпорације тим је већа дика. Част чланства Књижевног Одељења има он да захвали само својој личној вредноћи, личној издржљивости и свом рођеном труду.

Он није могао Матици много да привреди — та на његовим измученим плећима почивали су толики народни послови —, али што је дао Матици, то је нешто најбоље у својој врсти у нас. Његове *Крајње белешке из вођарства* и *Разговори у доколици*, што су изишли међу Књигама за Народ, прави су украсе Матичине збирке. Из ових књижица говори добар познавалац народа, а исто тако и велики пријатељ његов. Кроз ових пет тананих свежака видимо велико срце Ђоке Михајловића, његов бистри дух, његов леп литерарни таленат. Овај мртвачки сандук понеће нам у гроб не само агилног друштвеног радника, не само једног од првих наших школских методичара, него и угледног популарног књижевника.

Мени је пала у део тешка дужност да се у име Књижевног Одељења Матице Српске опростим с чланом који нас оставља. У име свих другова у Књижевном Одељењу довикујем му на овом тужном растанку: Збогом! Нека ти је хвала и слава!

* * *

Говорио **Љубомир Лотић**, епарх. шк. референт.

Драги покојниче!

Ту је крај тебе твоја верна љуба и ту твој нејаки Милутин; ту сестре миле, родбина, пријатељи и друзи; ту у близини „Натошевић“, твоја друга кућа и породица, где су и твој „Школ. Гласник“ и календари, које си почео уређивати; овде су и твоји ученици, твоја мила мала војска, која ти се за који дан у школу спрема; ту колеге твоје, са којима је за који дан требало да си на збору срескоме, на братскоме састанку и саветовању. Сви те предусретају са старом искреношћу и гледајући на негда насмејане црте лице твога, чекају твоју пошалицу и драги им стари одзив твој.

— А ти?

На твом лицу је и сад она стара црта

веселости, али не, не, тек сен њена. Претрпана је она неким новим цртама, леднима, укоченима као покидане и замршене струне на гулама. Очи склопљене, лице жуто као смиље а све то као да говори: опростите ми, сад једаред не ћу вам се одмах одазвати, него доцније, кад замном дођете. Стрпите се! Зове ме стара мајка, па к њој идем. Чујем глас патријарха педагога — дидакте Коменскога: време је да се одморимо. Чујем још и шум других духова просветних великана: Песталоца, Русоа, Хербарта, те св. Саве, Доситеја и Вука, па и суседа моје школе Јована Харића-Светића на јовановском гробљу и онај замамљиви, успавни глас из тога шума: да се одмориш, одмориш, — и ја морам да идем за тим гласом.

... Да, да се одмори једно заиста заморено и изнурено тело, преко којег је прешло небројено бура у непрегледном низу сваковрсних радова за опће интересе. Али тај одмор ипак је дошао тако, тако рано!

Заиста нас рано напушта наш драги покојник за навек, а нама оставља дивно узвану књигу, књигу живота свога пуно записа о многим пословима, које је лепо и часно вршио и свршио; да читамо ми ту књигу, да је чита и потомство: беше једна душа пуна осећаја, беше умље добрурадо, воља мушка, стваралачка, беху руке плодовице, куд је крочио, дела су за њим ницала.

Да прелистамо летом ту књигу.

Као младић тек од 17 година већ ступа на дубоку пучину животне борбе и то као учитељ у Баји. Плећа још нејака а бреме претешко. Имаће му је: десетак књига, неугасна воља за радом, плаћа ни живети ни мрети и силна тежња да проникне у лавиринат животних тајни, где је толико урвина и понора, грмља и трња, па и стрела и то често и отровом смртне мржње и злоће затрованих и да се уме наћи у том лавиринту.

Пуну 31 годину живео је наш покојник и делао као учитељ. А колико је у том низу дана било тешкога труда и патње, то може знати само онај, ко зна шта све мора да знаде народни учитељ, који хоће с чашћу да испуни своје место. Такав учитељ треба да зна, тако рећи, све науке на свету, да може с успехом учити све оне који су му поверени — мале и велике. Дакле, стручне предмете своје, да може бити у позиву свом мајстор а не најамник; да мора познавати све

огранке економских наука; све важније државне законе; да се мора разумевати у свима автономно-црквеним и школским стварима, те у пероводству, па задругарству; да треба да је по могућству и коровођа, да помоћу хармонијскога појања и певања диже оне који су му поверени и у више естетске светове, а и сам да би могао бити учесником тога вишега живота; мора да присвоји и беседничку вештину па и моћ владања пером, ако хоће да се из учитељске друштвене потиштености попне на форум, где се води реч о опћим јавним пословима, — у кратко: прави учитељ мора бити жива енциклопедија свију знања и познања и целог искуства животнога.

Па кад кажемо, да је наш драги покојник све ово морално богатство присвојио, онда ће свако лако моћи увидети колико га је борбе и мука морало стати док се испео на ту висину и то, као обично сви таки учитељи, сам о својој муци и труду без искусне помоћи.

Наш покојник после Баје, где је провео годину дана, био је учитељ у Бегечу и Вел. Кикинди, а од последњих 17 година у Новом Саду. И ево само у главним потезима шта је све био и шта је све делао за 31 годину учитељевања свога. Прво као учитељ био је свагда један од највреднијих и најсавеснијих учитеља и увек вредан поборник за напредак школе и учитељства; био је вођар и где је он живео и делао, ту су за њим воћке и лоза ницале и обилнога плода доносили а и сад доносе; писао је и више састава о вођарству, па уређивао и лист „Баштован“; био је тачан перовођа у црквеним опћинама; пословођа у земљорадничкој задрузи; истрајни радник у свима народним пословима као црквени скупштинар, одборник учит. Конвикта, председник певачког друштва „Невена“ и др.; школски човек и стручњак у школским и учитељским стварима, те као такав одборник и председник средњег учит. збора, па члан Епарх. Скупштине Бачке и Епарх. Школ. Одбора Бачкога, Школскога Савета; члан управног одбора а после председник учит. деон. друштва „Натошевића“; сарадник многих српских листова и сауредник прво „Школ. Одјека“ а кроз шест година уредник „Школског Гласника“ и најзад као наш књижевник и члан Књижевног Одељења па и одбора Матице Српске.

Покојник наш на свима овим пољима и

у свима овим пословима био је врло вредан и уредан; био је човек енергије и истрајности; у добре послове без устезања је загазио и у њима је подмећао плећа тамо где се стубови међу. Уз то је Ђорђе био и поштен човек, човек од карактера, те га због тога стреле из шуме наших народних страсти, а пуштане са лукова мржње нису могле рањити, него су поломљене падале са оклопа његових врлина.

Другом приликом моћи ће се и опширније говорити о плодном животу и раду нашега драгога покојника, а ми сад тек толико можемо рећи: како нам је покојник много дао, а како је мало оно, чиме ми можемо да му вратимо дуг за учињене услуге опћим стварима: да га предамо хладним недрина мајке земље; да бацимо трошне грудве на трошне остатке му земаљске и да му кажемо последње „збогом“.

Но да ли је то све?

Не! Има још и нешто више што можемо учинити, а то је: да наставимо и даље послове где смо били сарадници и да потпомогнемо да се одрже и развију његове идеје, а да не заборавимо ни на његове миле и драге, како би што мање знали и осећали како су много изгубили.

Пријатељи ће и чинити то и то ће бити најлепши спомен на покојника.

Добри мужу, оче и брате, вредни народни послениче, узорни учитељу, добри и незаборављени пријатељу и друже наш Ђоко, прими особито у име српске школе, просвете и учитељства, којима си много учинио, и које ће учитељство наставити започете народне послове, последњи искрен опроштај: Бог да ти душу прости, слава ти!

* * *

Говорио **Ђорђе Гајин**, потпредседник учит. деон. друштва „Натошевић“.

Тужни зборе!

За ово кратко време битисања „Натошевића“, ево нам смрт већ трећег врсног члана управе уграби.

Уграби нам Богдана Поповића, уграби Крсту Малеташког, а ево уграби и Тебе, мили председниче наш.

Тешко је нашој младој установи изгубити ма ког од чланова својих, а како ли јој је

тек тешко кад изгуби Тебе — десна рука наша!

Нису то обичне везе, које међу собом спајају поједине чланове управе, појединих корпорација. Друге су везе, које нас у „Натошевићу“ спајаху — то су родбинске — то су братске везе — то учитељске везе. Ако ти је што тешко било, нама си се јадао, тешили смо Те, ако нам је што тешко било, јадали смо Ти се — тешио си нас, саветовао си нас. Под Твојом снажном руком, кретао се бродић, кретао се сигурно и мирно и баш сад, кад га Твоја сигурна рука најјаче држаше, смрт Те отрже од нас.

Теже је, тужни зборе нама, него и којој другој корпорацији, јер ми не изгубисмо председника, ми десно крило изгубисмо, ми брата изгубисмо.

Драги брате наш! За пар часака закриће мајка земља сунце своје од Тебе, за пар часака па ћеш за вечно одељен бити од Твојих милих и драгих — од љубе Твоје, од чеда Твога, од рода Твога, а одељен ћеш бити и од „Натошевића“ Твога.

Али земља никад закрита неће свету и светлу успомену Твоју, у срцима нашим, вечно ћеш нам пред очима лебдети, за духом Твојим ћемо као за путоказом напред ићи, јер знамо шта нам срце Твоје, кроз уста Твоја рекоше: у коло учитељи, у коло братско, тек тако ћемо бити нешто, тек тако ће нас у нешто бројати.

Брате! У име свију чланова „Натошевића“ — браће Твоје, пред вечном кућом Твојом обричемо Ти: чули смо Ти речи и запамтићемо их.

Слава Ти, хвала Ти, вечна Ти успомена!

* * *

Говорио проф. **Јован Живојновић** председник „Невена“.

Мили покојниче!

Оним свежим цвећем народнога подмлатка, којим си као народни учитељ за три деценија оплео венац вечне благодарности српских душа око свога гроба; оним гајевима мирисавих дуња и крушака, вртовима цвећа и мудро негованог поврћа, којима си осени своју успомену у Бегечу и Новом Саду међу вредним српским ратарима; оним зналачким и смишљеним списима, којима си уписао на највидније место,

у Матици Српској и српској школској књижевности име своје; оним темељним камењем, којим си засновао бољу будућност своје наставничком сталежу и под прво име српског педагога, „Натошевић“-а, ставио свој председнички потпис — још није допизан низ споменика твога рада и живота, који иза тебе остају, да говоре: „Благо томе, ко довијек живи, имао се рашта и родити!“

Јер ти, драги Ђука, куда год си макао, живот си сејао и за живот си се борио, па зар за то све да ти буде награда смрт? Не, него ево и нас, да ставимо венац на твој свежи гроб, један од најсвежијих и најтрајнијих венаца, јер он носи име „Невен“. Новосадско Српско Занатлијско Певачко Друштво „Невен“ прикупило се ево у венац око твога гроба, да се опрости са земним остатцима твојим, али да и оно прими у се дух и успомену твоју и собом их овенча и очува, докле год га траје, као завештаје свога бившега вреднога перо-вође и председника.

Јер ти, кад си у колу својих учитељских другова на сва поља доспео да ставиш своју руку и заступиш сталеж свој, где, ни ово поље, које је у српском народу баш нарочито заслугом српских учитеља процветало, не остаде, а да се не подичи твојим вртарским рукама. Међу осталима и ово певачко друштво постало је и одржава се учитељском мукком. Духовни и законски темељ ударио му је твој преходник и друг по позиву покојни Радослав Хорват, а оно се дичи, што је као другог учитеља председника имало и тебе, понос учитељски. Зла коб српскога народа наших дана, где неумитна коса смрти удара баш у најједрији сенокос, хтела је да ово друштво већ на почетку другог деценија свога живота убележи вас оба своја учитеља председника међу своје покојнике, у читуљу своју.

Стојећи погружени пред том тешком судбином ми те молимо, понеси поздрав и израз наше благодарности и преходнику и сараднику другу своје на добру овога друштва, а ми вам се завештавамо, да ћемо ваш расад овде и ваше успомене и среће ради љубљеног вам српског народа брижљиво неговати и, дај Боже, дуже него крстаче ваше и надгробни вам камени споменици носити записе имена вам у живим срцима певачке омладине српске преносећи их са колена на колена, да

се засведочи она песникова реч: „Не умире нигда, ко за народ живи“.

А ти си, драги покојниче, заиста живео за род свој и за нас. Зато нека ти је хвала и слава! Вјечнаја ти памјат!

Изјаве саучешћа

приликом смрти

ЂОКЕ МИХАЈЛОВИЋА,

српског народног учитеља новосадског.

А. Брзојавна саучешћа.

Удовој Михајловић, учитељици
у Новом Саду.

Сомборски учитељски збор са болом у души изјављује Вам саучешће у преголемој Вам тузи.

Сомбор, 24. августа 1913.

Чонић, управитељ.

*

Удовој Ђоке Михајловића
у Новом Саду.

У Вашој великој жалости примите наше искрено саучешће.

Стари Сивац, 25. августа 1913 г.

Сивачки учитељски збор.

*

Удовој Ђоки Михајловић,
у Новом Саду.

Осећајући превелики губитак за нашим садругом примите наше најискреније саучешће.
Меленце, 24. августа 1913.

Учитељски збор.

*

Удовој Ђоки Михајловића, учитељици
у Новом Саду.

Сви оплакујемо смрт најбољега међу нами.
Ада, 24. августа 1913. године.

Ађански учитељи.

*

Госпођи Катици Михајловић, учитељици
у Новом Саду.

Дубоко жалимо Ђуку, моје и мојих искрено саучешће.

Темишвар, 24. августа 1913.

Костић.

*

Госпођи Катици Михајловић, учитељици
у Новом Саду.

У преголемој тузи наше саучешће.
Сентомаш, 24. августа 1913.

Породица Белић.

Госпођи Катици Михајловић, учитељици
у Новом Саду.

Поводом напрасне смрти милог нам кума
Ђоке, примите наше искрено саучешће.
Опава, 24. августа 1913.

Константин, Десанка Костић.

*

Милостивој Госпођи
удовој Ђоке Михајловића,
учитељици
у Новом Саду.

Примите моје искрено саучешће на гу-
битку доброг Вам мужа, неуморног културног
радника, доброг пријатеља мог.
Панчево, 25. августа.

Раковић

*

Удовој Ђоке Михајловића, учитељици
у Новом Саду.

Потресен смрћу вашег мужа а нашег дра-
гог колегу изјављујем најискреније саучешће.
Мол, 24. августа 1913. Замуровић.

*

Госпођи Катици Михајловић учитељици
у Новом Саду.

Голему тугу нек Вам ублажи уверење да
смрт Вашег друга већина српског учитељства
оплакује као губитак свог најврснијег члана.
Сентадрија, 23. августа 1913.

Искрено саучешће од Лазе Терзина.

*

Госпођи Катици Михајловић, учитељици
у Новом Саду.

Најискреније жалим с Вама једног од нај-
бољих својих другова.
Нова Градишка, 24. августа 1913.

Драгосавац.

*

Породици Ђоке Михајловић
у Новом Саду.

Придружимо се Вашој жалости за нена-
кнадним губитком.
Сентомаш, 23. августа 1913.

Шијачић Сима,
Емилија, Лепосава.

*

Госпођи Катици Михајловић, учитељици
у Новом Саду.

Примите моје искрено саучешће.
Варјаш, 25. августа 1913. Малеташка.

*

Госпођи Михајловић, учитељици
у Новом Саду.

Примите искрено саучешће у големој
тузи Вам.

Стари Кер, 24. августа 1913.

Васиљеско.

Б. Писмена саучешћа.

К. 1992/II. III. 1027. ex 1913.

Поштованој Госпођи
Катици Михајловића-Сремчевић
срп. нар. учитељици
у Новом Саду.

Поводом смрти рано преминулога Вам су-
пруга Ђорђа Михајловића, бившег дугогоди-
њег срп. нар. учитеља, српског књижевника
и бившег члана овепархијске школске вла-
сти изволите примити израз саучешћа од
стране ове власти.

Из седнице II. одсека Епархијалне Кон-
зисторије Бачке, држане у Новом Саду 19.
августа (1. септембра) 1913. године.

Митрофан.
Епископ.

*

Високоштованој Госпођи
Катици уд. Ђоке Михајловића
рођ. Сремчевић
у Новом Саду.

Високоштована Госпођо!

Поводом изненадне смрти Вашег су-
пруга а одличнога и заслужнога учитеља и
јавнога радника молим да примите моје ис-
крено саучешће.

С поштовањем

у Темишвару 12. (25.) августа 1913.

Георгије.
Епископ.

*

Управи Учитељског Д. Друштва
„Н а т о ш е в и ћ“

у Новом Саду.

Молим Управу, да прими моје искрено
саучешће у жалости за губитком председника
друштва и заслужног радника на српском
просветном пољу, власника и уредника „Школ-
скога Гласника“ господина *Ђорђа Михајло-
вића*.

у Београду 14. августа 1913.

С одличним поштовањем
Др. В. Бакић,
професор Велике Школе
у миру.

*

Учит. д. д.

„Н а т о ш е в и ћ“

у Новом Саду.

Поштована господо!

У недељу 11. (24.) августа у 7 сати пре подне, баш кад је победоносна српска војска улазила у окићени и одушевљени Београд, а која је у првом рату осветила Косово а у другом спрала љагу Сливничку и ослободила вековима заробљену браћу нашу и укротила вероломне савезнике — небраћу Бугаре, и тиме подигли углед и осветлали образ не само себи него и целом Српству и то не само пред целим Словенством — осим Пољака и Бугара — него и пред целим светом; па баш на тај најрадоснији и најсвечанији дан после 567 година — од крунисања Душановог за цара — баш тај дан добих од пошт. Друштва посмртницу, да је мој мили и драги Ђока Михајловић преминуо и да ће баш на тај исторички значајан дан по Србе бити сахрањен у 5 сати. Будите уверени, да ми је та тужна вест сву радост тога дана помутила и ја сам покојника у мислима у 5 сати испратио.

Ја сам 20 година био управитељ наших основних школа и признајем и пред Богом и људима, да су ми најсимпатичнији, најпријатељскији и најмилији били: Ђока Милић, Танасија Костић и покојник, јер сам их сву тројицу сматрао не као подчињене него као рођену млађу браћу и искрено одаде пријатеље.

Покојник је неоспорно заслужио од Бога рајско насеље а од српског народа најтоплију благодарност за свој рад: за народ, учитељство, школу и просвету, и ја му као и Ви његови другови, бивши и садашњи његови ђаци из дубине ојађене душе кличем: „Слава му и хвала на свему! Бог да му душу прости и мир пепелу његову!“

Молим врло лепо, да изразите моје топло, искрено и пријатељско саучешће госпођи покојниковој и сину му.

Београд, 16. (29.) авг. 1913.

С одличним поштовањем
Др. Лаза Станојевић.

*

Милостивој госпођи
удовој Ђоке Михајловића
српској учитељици

у Новом Саду.

Поштована Колегинице!

Поводом смрти покојнога супруга Вашег, а учитељског првака и сталешког организатора и будилника г. Ђоке Михајловића молим да примите израз дубоке жалости и искреног саучешћа како од моје стране, тако и од стране српског учитељског Збора Темнишварског, кога сам председник.

У редовима нашим дуго ће се осећати празнина, коју је покојник иза себе оставио, а у аналима учитељским вазда ће светлити име Ђоке Михајловића, као стегоноше идеје:

савесног рада и сталешке еманципације од нестручних и непозваних утицаја.

Нека је врломе покојнику слава, а Вама и Вашем сину утеха, да и ако је покојник рано преминуо, али је своје место и као школски и као друштвени радник дивно испуњавао и након себе сјајан спомен оставио.

Темнишвар-Фабрика, 10. (23.) авг. 1913.

С одличним поштовањем:

Ђура Терзин,
срп. нар. учитељ,
предс. српског учит. збора
темнишварског.

*

Благородној госпођи
Катици Михајловић рођ. Сремчевић
у Новом Саду.

Поштована Госпођо!

У великој тузи Вашој за непрежаљеним вредним сарадником нашим на просветном и књижевном пољу, г. Ђоком Михајловићем, који нас је све пријатеље и познанике својом наглом смрћу изненадио и ожалостио, изволите примити израз и мојега искреног, топлог саучешћа. Жалим уједно што, изненадно спречен, нисам могао учествовати при погребу.

Карловци, 11. (24.) августа 1913.

С одличним поштовањем
Р. Врховац,
гимн. директор.

*

Поштованој госпођи
Катици Михајловић
учитељици српске школе
у Новом Саду.

Врлоштована госпођо!

У великој тузи за незаборављеним Вашим добрим супругом изволите примити моје најискреније саучешће.

Пакрац, 11. (24.) авг. 1913.

Одани Вам
Никола Шумоња
управитељ српске учитељске школе.

*

Поштов. Госпођи
уд. Ђоке Михајловића
срп. народнога учитеља, уредника „Школског
Гласника“, итд.
у Новом Саду.

Врлопоштов. Госпођо!

Као гром из ведра неба стиже ми глас, да је Ваш и мој Ђока изненада напустио овај свет. О, да клете судбине! Човек још пун телесне и душевне снаге, оран и вољан за рад у школи и народу, веран муж, добар друг и пријатељ, неуморан радник — мора да напусти све и иде на онај свет, где нема злобе

ни пакости, болести ни јада, и то нам је — на жалост — сва утеха!

Зато хитим, да Вам у име своје и у име целе моје породице изјавим своје најдубље саучешће на ненакладном и непрежаљеном губитку. Он је себи још на овом свету стекао вечну славу неуморним својим радом што никад увенути неће, а сад нека му је лака црна земља и вечан спомен и овога и онога света, а Вас и све Ваше нека тешу сам Творац небесни, јер је само он кадар утехе пружити.

Сомбор 11. (24.) авг. 1913.

Са срдачним али тужним поздравом
Ваш искрени

Јов. Благојевић.

*

Славном Учитељском Збору
срп. нар. основних школа

у Новом Саду.

Грозовито сам се изненадио, кад јутрос примих посмртницу о Ђоки Михајловићу честитом другу и пријатељу и Вашем и моме. Још пун усталачке снаге и крпке воље и способности за рад у народу и школи мора да нас за навек остави. Грозна је и немилосрдна та смрт, кад нам узима човека, који нам толико још треба. Али узалуд сва куќава, њега нико не поврати, зато хитам, да Вам изјавим своје дубоко саучешће на непрежаљеном губитку нашега милога Ђоке, коме нека је лака црна земља и вечан спомен и овога и онога света!

Сомбор, 11. (24.) авг. 1913.

Са срдачним али претужним поздравом
Ваш искрени

Јов. Благојевић
управитељ срп. више
дев. школе.

*

Славном Учитељском Збору
српских народних основних школа
у Новом Саду.

Колегија Српске више девојачке школе у Новом Саду изјављује топло саучешће у тузи за врским и заслужним учитељем Ђоком Михајловићем. Слава му!

Нови Сад, 11. (24.) августа 1913.

Мита Ђорђевић,
управитељ.

*

Поштованој госпођи
удовој Ђорђа Михајловића
учитељици

у Новом Саду.

Врлопоштована госпођо!

Дубоко ме је потресла вест о смрти нашега драгога Ђоке и уверавам Вас, да ве-

лики бол и тешку тугу Вашу за њим делим с Вама, јер у Вашем добром мужу оплакујем свога искренога друга из детињства.

Панчево, 24. авг. 1913.

Нека Вас Бог утеши!

С поштовањем

Иван Мартиновић.

*

Госпођи

Катици уд. Михајловић
учитељици.

Нови Сад.

Најискреније саучешће у Вашој преголемој тузи.

Андрија М. Матић,
гимназијски професор.

Најискреније саучешће у Вашој преголемој тузи.

Нови Сад, 24. августа 1913.

Јелисавета професора А. М. Матића
рођена Павловић.

*

Милостивој Госпођи

Катици Михајловић-Сремчевић
учитељици

у Новом Саду.

Изјављујемо наше искрено саучешће.

Нови Сад, 24. августа 1913.

Миливој Матић, мерник.
Емилија М. Матић.

*

Поштованој госпођи

Катици удовој Михајловића
учитељици

у Новом Саду.

Врлопоштована госпођо!

Примих тужну вест о смрти Вашег доброг мужа а мог незаборављеног пријатеља. — Примите искрено саучешће у нашем великом губитку за Вашим супругом Ђуком.

Врло ме је жао што не могу лично га отпратити — јер сам спречен болешћу.

Још једном искрено саучешће.

Ђурђево 24. августа 1913.

Радослав Николић,
учитељ.

*

Поштованој Госпођи

удовој Катици Ђоке Михајловића
учитељици

у Новом Саду.

Драга моја Катице!

Дубоко потрешена услед преголемог губитка, који је смрћу твог милог ти супруга задесно те. Жалим те најискреније и ево хитам да ти најтоплије саучешће у превеликој тузи твојој изјавим. Бог милостиви нека тебе

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

и твога синчића утеши. Бог нека ти да снаге да тај бол преболеш.

Петереве, 24. авг. 1913.

Са најискренијим поздравом
Твоја пријатељица
Ленка Кекић.

Госпођи
Катици Михајловић-Сремчевић
у Новом Саду.

Са искреним саучешћем.
Нови Сад, 24. авг. 1913.

Вида Давидовац,
рођ. Ђ. Вукићевића.

Госпођи
удовој Ђоке Михајловића
учитељици
у Новом Саду.

Неутешна Госпођо!

У вељој Вам тузи, поводом напрасне смрти њежна мужа, добра оца и изврсна учитеља, искрено саучествујемо у потпуном сазнању, да је губитак како за породицу, тако исто и за народ а нарочито за школу нашу ненакнадим.

Но, као хришћани ваља да се тешимо нашом науком, да је и то воља Божија, а светој вољи Његовој се сви, без поговора, покорити морамо.

Заслужноме и вредноме трудебнику народном слава и вечна хвала!

Сента, 11. (24.) авг. 1913. год.

Породица
Милана Прекајског.

Tit,
Srbskému sreskému učitelskému zboru
v Novém Sadě.

Svaz slovanského učitelstva v Rakousku cítí nejhlubší bol nad ztrátou drahého Vám i nám bratra v kolegy

Ђорђа Михајловића!

Prosíme, račte zarmoucné radině Jeho laskavě sděliti projev nejupřímnější naší saustrasti.

V Jankovicích, dne 25. srpna 1913.

Jos. Závada,
jednatel. M. Hajný,
předseda.

Учитељском д. д.
„Н а т о ш е в и ћ“
у Новом Саду.

Придружујем своја осећања Вашим осећањима жалости за добрим другом и вредним просветним радником Ђ. Михајловићем и од срца жалим што друштво остаје без свога

најактивнијега члана а „Школски Гласник“ без свога највреднијега уредника.

Рајско насеље души заморенога Ђ. Михајловића!

Б. 12. августа 1913. Ј. Миодраговћ,
професор у миру.

Поштованој Госпођи
Катици удовој Ђоке Михајловића
учитељици
у Новом Саду.

Поштована Госпођо, можете мислити како ме је поразила изненадна вест о смрти нашег драгог Ђоке, од кога сам пре 4—5 дана добио писмо! Верујте — са сином и осталом родбином — и у моје искрено саучешће у тузи за тако још рано преминулим драгим нам Ђоком! Ко год познаје Ђоку као јавног радника и друга, мора у души осетити жалост и увидети велики губитак наш! Тешите се тиме да је Ђока за собом оставио доста трајних творевина свога неуморнога рада, чист и светао карактер. Топчидер 12. августа 1913.

С вама заједно ожалостњени
Ђ. С. Којић, учитељ.

Управа месних срп. вероисповедних школа
у Башахиду.
Бр. 118./1913.

Славном
Месном срп. вероиспов. учит. Збору
у Новом Саду.

Смрт доброга друга, вредног радника на пољу просвете Ђорђа Михајловића срп. нар. учит. тамошњег, јако је дирнула овај м. учит. збор, и подписана шк. управа, у име м. учит. збора хита, да овим путем славном наслову, своју дубоку жалост изрази.

Нека му је од нас слава и хвала и вечна успомена!

У Башахиду, 12. (25.) авг. 1913. године.

Сава Николић,
шк. управитељ.

Катици Михајловић
учитељици
у Новом Саду.

Поштована Госпођо!
Дубоко потресен вешћу о изненадној смрти Вашег доброг мужа, а мога уваженог и многозаслужног познаника, молим Вас, да примите и од мене, Вами познатог, његовог искреног поштоваоца, израз искреног саучешћа.

Мокриц, 12. (25.) авг. 1913.

С поштовањем
Григорије Стајић,
парох.

Пошт. госпођи

Катици Ђ. Михајловића
учитељици

у Новом Саду.

Поштована Госпођо!

Овај час пренерази ме глас, да је умро Ваш супруг а српски ваљани учитељ Ђока Михајловић, с тога хитим, да Вам искажем од своје стране моје најискреније саучешће у Вашој а и српској великој жалости за губитком, који се Вам никад а Српству тешко накнадити може.

Ренете (крај Загреба) 25. (12.) авг. 1913.

Остајем Ваш искрени пријатељ
Стеван Милованов.

*

Госпођи

Катици удова Михајловић
учитељици

у Новом Саду.

Молим Вас, милостива Госпођо, да изволите примити моје искрено саучешће у преголемој тузи, која Вас је смрћу Вашега доброга мужа, мога искренога пријатеља, а одличнога раденика на српској школи и књизи задесила.

Сомбор, 12. (25.) авг. 1913.

С одличним поштовањем
проф. Милан Мандровић.

*

Милостивој госпођи

удовој Ђоке Михајловића
рођ. Сремчевић Катици
учитељици

у Новом Саду.

Поштована Госпођо!

Жалим Вас, да сте тако прерано обудовили. Жалим, да је Ваш добри муж, брижни отац, узорити учитељ народни и вредни педагошки писац а мој добри пријатељ Ђорђе — Ђука — још млад преминуо. Бог да му душу прости! Вечан му спомен остао!

Изволите примити моје топло и братско саучешће у Вашој и нашој — учитељској — преголемој тузи и жалости. Молимо се Богу за спас души и покој телу! Свемогући Вас утешити и подарити Вам снаге, да све хришћански поднесете. Он је синчићу оставио узор, како се љуби свој позив и успешно ради за свој мили народ и његову просвету. То све нека му је аманет! — Поздрав.

Сомбор, 12. (25.) августа 1913.

Стеван Арсеновић,
учитељ сомборски у миру.

*

Сл. управи

„Н а т о ш е в и ћ“ учит. д. д.

у Новом Саду.

Дубоко жалећи тешки губитак, који је нанесен српској школи смрћу врсног учитеља и народног прегоаца Ђорђа Михајловића, изражавам своје саучешће у голомој тузи, коју сви ми учитељи осећамо.

Покојнику нека је Слава и вечан спомен,
Бог да му душу прости!

Панчево, 12. (25.) авг. 1913.

Душан Томић,
умир. учитељ.

*

Поштованој Госпођи

Катици удовој Михајловића
учитељици

у Новом Саду.

Смрћу врлог покојника Ђоке Михајловића, губећи правог борца за узвишену учитељску ствар, искрено жалим што нас је тако рано оставио.

У Великој Санади, 25. августа 1913. год.

Јесам са одличним штовањем

Даница Стојић,
срп. нар. учитељица.

*

Сл. управи

„Н а т о ш е в и ћ“ учит. д. д.

у Новом Саду.

Славна Управо!

Данас сам извештен од Славне Управе, да нам се у вечност преселио колега Ђока Михајловић, налазим се побуђеним исказати своје жалење и искрено саучешће како славној Управи, тако и породици покојниковој са утехом: покојник је био прави и искрени тумач, чувар и бранитељ учитељских права и дужности. Нека му буде лака црна земља и вечан спомен међу нама!

Дуна Сечуј, 25. авг. 1913.

Душан Радојчић,
учитељ.

*

Госпођи

Катици удовој Михајловића
учитељици

у Новом Саду.

Штована и драга Госпођо!

У Вашој голомој тузи за превеликим губитком и Вашим и нашим примите и моје искрено саучешће.

Ваш добри супруг а наш највећи раденик на пољу просвете одужио се достојно своме раду и својој школи, коју је тако силно љубио у толикој мери — да ће до века живети у успомени с нами! То нека Вас теши и храбри, са својим милим јединчетом, да нема тога чије срце заболело није на глас смрти Његове и чије око засузило није за тако ретким и племенитим човеком.

Жао ми је да нисам могла на укуп доћи — али сам се баш ових дана поболела.

Молим примите још једном моје усрдно саучешће од одане
Вам

Турија, 25. авг. 1913. Видосаве Јојкићке.

*

Поштованој Госпођи

Катици удовој Михајловића
учитељици

у Новом Саду.

Драга Госпођо!

Вест о смрти Вашег драгог супруга а нашег врлопоштованог колеге дубоко ме је потресла, изненадила, да ја немам довољно речи, да Вам ублажим тугу Вашу.

Жао ми је што не могах лично учествовати и последњу колегијалну дужност одаћи приликом испраћаја до вечне куће. Страшно ми је кад помислим да за који дан треба да се искупимо око свете наше дужности — а да сви на окупу бити нећемо.

Будите јаки, умирите се, помишљајте на Вашу велику дужност — двоструку — поред школе. Промисљајте о том страшном природном закону „Смрти“ који нас све очекује — једно пре друго после, реците: „Божија је воља, нека влада и даље над нама“.

Мир пепелу и вечна му успомена међу нама и срп. нар. дечицом, народом.

Ириг, 25. авг. 1913. год.

Евица Павковић.

*

Госпођи

Катици удова Ђоке Михајловића
учитељици

у Новом Саду.

Драга Катице!

Јуче смо чули тужну вест да сте Вашег доброг супруга изгубили. Тежак је то удар, али измирите се са помишљу да је то била воља Божија, чијој се вољи противити нико живи не може. — Примите како од мене, тако и од мог Илије, саучешће у Вашој голомој тузи, а сиротом покојнику, нека Бог даде рајског насеља.

Сентомаш, 25. августа 1913.

Са поздравом:

Ленка и Илија Огњановић.

*

Учит. д. д. „Н а т о ш е в и ћ“

у Новом Саду.

На тужну вест о смрти Вашег заслужног председника

г. Ђорђа Михајловића,
срп. нар. учитеља новосадског,

молимо Вас, да примите уверење о нашем искреном саучешћу.

Ириг, 25. августа 1913.

С поштовањем
Српска привредна задруга
у Иригу.
Давидовић, Дамјан Пушић.

*

Госпођи

Катици уд. Михајловића
учитељици

у Новом Саду.

ШО. I. зап./ex 1913.

Поштована Госпођо!

Поводом изненадне смрти Вашег покојног супруга г. Ђоке Михајловића срп. нар. учитеља, месни школски одбор овим Вам изражава своје топло саучешће у Вашој великој тузи, а за ненакнадним губитком, који Вам је проузроковала његова смрт, како Вама, тако и српској школи, у којој је радио најсавесније, са пуно знања и љубави.

Из седнице месног школског одбора, држане у Новом Саду 13. (26.) авг. 1913. год.

Ђорђе Петровић,
перовођа.

Васа Пушибрк,
председник.

*

Госпођи

Катици Михајловић
учитељици

у Новом Саду.

Поштована кумо!

Читали смо и у новинама а добили смо и објаву о смрти мога доброг друга а нашег кума-Ђоке.

Примите од нас свију најтоплије саучешће у тој тешкој тузи, којом Вас је судбина посетила. Нека је моме брату Ђоки лака земља а Вама живима од Бога здравље.

Мала Вашица, 13. (26.) августа 1913. г.

С поштовањем и поздравом
Даница и Ђорђе Иванчић,
парох.

*

„Н а т о ш е в и ћ“ учит. д. д.

у Новом Саду.

Примио сам тужну вест о смрти нашега непрежаљенога друга Ђоке Михајловића. Тежак је и осетљив његов губитак за учитеље и народ, јер је био истрајан у раду за учитеље и подизање угледа његовог као и просвету народа. Надам се, да ће се његов рад наставити и да ће „Школски Гласник“ и даље излазити онакав, какав је до сада.

У Белегишу, 26. авг. 1913.

Стева Личинић,
равн. учитељ.

Високоцењ на Милостива Госпођо!

Поводом смрти мога пријатеља Ђоке изволите примите, и у име моје Виде, израз нашег топлог, искреног саучешћа.

Нови Сад, 26. августа 1913.

Особитим поштовањем

Пера Јовановић,
управитељ филијалне мађарске
банке.

Славном

Новосадском српском учитељском збору
у Новом Саду.

Поводом преране смрти мога старог пријатеља и многозаслужног трудбеника на пољу народне просвете Ђоке Михајловића, молим, да изволите примити израз мога искреног, дубоког саучешћа.

Нови Сад, 26. августа 1913.

Особитим поштовањем
Пера Јовановић.

Сл. управи

„Н а т о ш е в и ћ“ учит. д. д.
у Новом Саду.

Искрено саучешће примите за врлим покојним управ. односно председником „Натошевића“. — Слава му!

Сомбор, 26. авг. 1913.

С поштовањем
Коста Панић.

Tit.

N a t o s e v i t s
Lehrer A. G.

Ujvidék.

Mit der grössten Überraschung empfangе ich die traurige Nachricht aus Ihrer w. Postarte von 25-ten ds. dass Ihr geehrter Herr Director Mihajlovits plötzlich gestorben ist.

Ich bitte den Ausdruck meiner inigsten Teilnahme zur Kenntnis zu nehmen und verbleibe
Budapest, 1913. aug. 27.

hochachtend
Sigmund Andrényi.

Милостивој госпођи

Катици удовој Михајловића
срп. нар. учитељици

у Новом Саду.

Поштована госпођо!

Молим Вас да изволите примити моје најискреније саучешће поводом смрти нашега

доброга и искренога Ђоке, коме благи Бог нека даде у рају насеље.

Пакрац, 15. (28.) августа 1913.

С поштовањем
Богдан Ж. Ђурђевић,
сталан редован проф. срп. учит. школе,
уредник „Учитељског календара.“

Штованој Госпођи
удовој Ђоке Михајловића
учитељици

у Новом Саду.

Мила наша стрина!

Не верујем својим очима, читајући тужну вест о тешком удару, који нам зададе прерана смрт, нашег доброг, никад непрежаљеног Чика-Ђоке!

Та ко би могао слутити тако шта, невероватно, страшно, раставши се с њиме пре две недеље, не мислећи да је то последњи... последњи пут... Ох! како то страшно звучи!

Тело нашег доброг Чика-Ђоке је под хладном земљом, нема га, трошна, заједничка нам материја трухне, али његова дела, труд и напор за цело онострано наше Учитељство и Српство, та су неумрла, она ће живети, догод је наших школа и нас овдашњих Срба.

Мила наша стрина! Као што учвељене мајке и браћа наша с оне стране Саве, не плачу за славно палим борцима у светом рату, борећи се за високе идеје, које високо стоје изнад наших незнатних, ниских живота, тако и наш никад незаборављени добри Чика-Ђока је умро борећи се за светле идеје, које су га и осветлале пуним својим сјајем.

Нека је слава нашем добром Чика-Ђоки и лака му црна земља.

У Митвајди, 28. августа 1913.

Ђорђе Михајловић.

Благородној госпођи
удовој Ђорђа Михајловића

у Новом Саду.

Врлоштована Госпођо!

Примите моје искрено и топло саучешће у превеликој тузи Вашој за изгубљеним и ненакнађеним Вам честитим супругом и оцем јединчета Вам. Колико сте Ви изгубили са смрћу Вашег супруга а нашег драгог брата и друга Ђоке, у толико смо ми учитељи још већма ојађени и учвељени, јер у Ђоки нашем изгубисмо вредног, способног и агилног радника и путевођу на пољу просвете и школства. Но пошто је ово воља Творца нам небеснога, који такође воли што је честито, вредно и племенито; то тешите се с нама заједно и молимо се скупа, да му преблаги Бог подари рајско насеље, које је он овде на земљи својим ревносним и племенитим радом у пуној мери и заслужио. Вами пак желим

утехе, здравља и среће, те да доживите од Вашег милог јединчета, да буде достојан наследник свога вреднога и поштенога оца.

Жао ме је јако, да сам доцне извештен, (јер сам се на салашу бавио) о смрти мога љубљенога Ђуке, те нисам могао доћи благовремено, да му одам последњу почаст, коју је он од нас учитеља стоструко заслужио.

Брестовац 15. (29.) августа 1913.

Са одличним поштовањем јесам
Александар М. Коњовић
срп. народ. вероисп. учитељ у миру.

*

Друштво

„Н а т о ш е в и ћ“

у Новом Саду.

Драги другови, добивши посмртни оглас за нашег одличног друга Ђоку Михајловића просто сам се пренерazio! Верујте и у моје искрено саучешће у жалости за тако красним другом и врлим Србином! Ђокина вредноћа, пожртвовање за опште добро и одушевљење за све што је добро и племенито треба свима нама да служе за пример. Лака му српска земља, коју је тако жарко љубио!

Братско поздравље свима.

Топчидер 16. августа 1913.

Ваш друг
Ђ. С. Којић,
учитељ.

*

Бр. 106./ex 1913.

Славном

Српском учитељском среском збору
новосадског школског среза

у Новом Саду.

Приликом смрти заслужног просветног радника Ђорђа Михајловића, изволите примити у име наставничког збора српске више девојачке школе у Панчеву најискреније саучешће.

Панчево, 29. авг. 1913.

Даница Илић,
управитељица.

*

Врлоштованој Госпођи

Катици уд. Михајловић
учитељици

у Новом Саду.

Врлоштована Госпођо!

Не могу описати тугу и узбуђење, које ме обузе, када на путу, у Вуковару, прочитах вест о ненаданој смрти Вашег честитог супруга, а мога верног и оданог пријатеља и брата Ђоке. И данас ми се пред мојим душевним очима ређају слике из наших састанака и разговора о унапређењу нашег сталеза учитељског, те о раду за добро и препород нашег народа, коме је Ђока одано и

верно, право учитељски, христовски, толике године служио. Наше народно учитељство губи у њему једну ненадокнадиву снагу, која је необично, орно и вољно стајала на бранику наших сталешких и народних установа, које ће тек у будућности донашати нараштајима лепа плода и користи, док је он био задовољан мрвицама, а много пута је био задовољан, ако је излазио на чистац и без икакве материјалне награде за уложени огромни интелектуални рад у борби за свој народ и сталез. Његово духовно чедо, Школски Гласник, могао би о томе много, врло много да прича.

Бунила га је, као и нас неколицину, нека збуњеност, учмалост нашег учитељства, што би неки назвали довољно неразвијена сталешка свест, али му није убијала силну вољу за рад око нашег буђења до последњег даха. Па ипак је у последња два-три года успео, да око наше сталешке заставе окупи све оно, из наших редова, што је настојало, да се отме из учмалости, као последице наших нездравих друштвених прилика, које нису мимошле ни сталез учитељски. Провиђењу се прохтело, да га баш сада уклони из наших редова, када нам је највише требао, да својим красним пером, а гвозденом логиком крчи и проширује стазе својим и нашим идеалима, који му сваки час искрсаваху из његове српске и учитељске душе, а на добро народа и његовог учитељства.

Вазда сам га тражио, када сам долазио у Н. Сад, надајући се унапред, да ће ме Ђока у свему разумети што сам у осамици снотао на добро нашег сталеза и народа, а да ћу се вратити богатији идејама, које ми је откривао и поверавао . . .

А сада, када — по божјој вољи — први пут дођем у Н. Сад, наћи ћу крстачу са натписом: Ђока Михајловић, српски народни учитељ, и ино парче хумке, која му покрива измучено тело . . .

Па ипак, тешим и Вас и себе. Он је право учитељски, христовски, провео свој век у служби свога народа. Никад мирна часа, вечито у раду, јер је осећао, колико мало *шаквих* радника има наш народ, те је неуморно настојао, да својим *примерним радом* осколи млађе, соколећи их делићима своје душе, која ће у слову, гласу и писму живети међу нама, а смртан, **прави** човек, и не жели друго, а он је то у пуној мери постигао. Знаће, канда се не варам, учитељство и оценити значај Ђокин у нашој културној борби за препород нашег народа и његовог учитељства. Нека Вас то теши и као жену, мајку и сатрудницу у његовом раду. Вечнаја памјат нека му је у народу, а горе рајско насеље!

У Иригу, 29. авг. 1913.

Са одличним поштовањем
Стеван Радић.

Госпођи

Катици удова Михајловић
учитељици

у Новом Саду.

Врлопоштована госпођо!

Изненада ми је дошао глас о смрти Вашег доброг мужа. Овај глас је у мени изазвао искрено саучешће у Вашој тузи, у толико већма, што сам ја био сведок једног доброг дела његовог школског рада, па знам, шта је школа и шта је народ у њему изгубио.

Нека Вам у Вашој великој тузи пружи нешто утехе то уверење, да је покојник био поштован од свих својих другова и пријатеља као узоран просветни радник.

Будимпешта, 30. августа 1919.

Ваш поштоватељ

А. Јорговић.

*

Врлопоштованој Госпођи

удовој Ђоке Михајловића
рођеној Катици Сремчевић
учитељици

у Новом Саду.

Врлопоштована Госпођо!

И до мене је овамо допрла тужна и за нас све поражавајућа вест, да се Ваш честити сурруг Ђока, а мој добар пријатељ, за вечито од нас растао. Примите моје топло саучешће и Ви и Ваше заове, а његове љубеће га сеestre, за тим великим губитком, који је цео наш народ задесно.

Ја га осетљиво оплакујем, јер сам тек у последње време познао праву вредност његову и сад га ето нестале.

О Татрафиред, 30. авг. 1913.

Малешевн.

*

М. У. З. 42./exh. ex 1913. — 40. зап. ex 1913.

Поштованој Госпођи

Катици Михајловић
учитељици

у Новом Саду.

Поштована Госпођо!

Изволите од Ваших колега-иница потписаног Збора примити саучешће у великој Вам тузи, која Вас је задесила смрћу Вашег верног друга, који је био један од најспособнијих, најревностијих, највреднијих и најистакнутијих чланова учитељства Карловачке Митрополије.

Петереве, 17. (30.) августа 1913. године.

С поштовањем

Милош Бугарски,
перовођа.Ленка Кекићева,
председница.

Штованој госпођи

Катици удовој Ђоке Михајловића
учитељици

у Новом Саду.

Поштована госпођо Катице!

Смрт је природни процес, који не обилази ни један жив организам. Смрт је сагоревање сваког живота који се појави на земљи. Зато би требало да смо равнодушни према том природном процесу, према том сагоревању, јер ко се родио мора и умрети.

Ја сам према смрти увек био равнодушан, јер и она врши своју природну дужност — гаси пламен разбукталог живота. Што је јачи пламен — пре се угаси.

Глас о Ђокиној смрти ме је извео из моје равнодушности, пренеразио ме је, зададе ми тежак удар јер ми изненада отрже друга и пријатеља ког сам и волео и поштовао — волео као друга и пријатеља, а поштовао као најређег народног радника, какав се често не рађа. Смрт његова је погодила у живац како Вас и пријатеље његове, тако и цео народ наш, просвету народну, школу народну; он је ненакнадиви губитак и — ту престаје равнодушност.

Ево већ неколико дана прође док сам се нешто прибрао, да Вам изразим своју тугу, у ово неколико редака. Нисам баш могао писати, рука ми је дрхтала, сав сам био као у грозници. Никада се нисам тако осећао. Ја би требао да Вас тешим, а самом ми утехе треба. Опустите мојој слабости! Нека Вам утеха буде, што с Вама деле тугу сви пријатељи Ђокини, сво свесно учитељство наше, просвета наша, школа наша, народ наш. Он је изгорео највредијим пламеном у раду народном. Узор нам свима беше а особито млађој генерацији учитељства. Он је изгорео, али дела његова светлиће вечито док је школе и учитељства српског — док је Српства. На њега се с правом односи она изрека бесмртног Његуша:

„Благо оном ко довијека живи,
Имао се рашта и родити“.

Највећа утеха нека Вам буде плод љубави Ваше, Ваше мило дете — Милутин и највећма ћете се одужити светлој сени никад незаборављеног Ђоке, ако му његовог и Вашег Милутина на прави пут изведете и научите како се ради за народ.

Примите мене и моју породицу за најискреније саучеснике у Вашој неизмерној жалости.

Шове, 30. авг. 1913.

С особитим поштовањем
Коста Пешић — Бата,
учитељ у миру.

Многопоштованој госпођи
Катици удовој Михајловић
учитељици

у Новом Саду.

Славко ми је овамо послао Вашу посмрт-
ницу са црним гласом, који ме је до дна
душе потресао. Делим с Вами тугу, осећајући,
шта је то свог друга и најбољег пријатеља
изгубити.

С поштовањем
Абаџица, 31. авг. 1913. Даринка Пелеш.

*

Госпођи
Катици удовој Михајловић
учитељици

у Новом Саду.

Поштована Госпођо!

Примите израз нашега саучешћа, за пре-
милим Вам покојником. Тугу Вашу осећамо
и делимо с Вами заједно, а Вами нека мило-
стиви Бог даде утехе.

У Госпођинци 1. септ. 1913.

Глиша и Софија Гргуров.

*

Благ. госпођи
удовој Ђорђа Михајловића
у Новом Саду

Милостива госпођо!

У Вашој голомој тузи за врлим мужем
Вашим и цењеним пријатељем целе наше
куће — узимамо учешћа.

Сомбор, 1. септ. 1913.

Саучесници Вашег бола и туге
Др. Коста Бугарски са породицом.

*

Госпођи
удовој Ђоке Михајловића
рођ. Катици Сремчевић
учитељици

у Новом Саду.

Мила моја Катице!

Приликом грдног удара, који те је заде-
по смрћу твога доброг мужа, прими моје
искрено саучешће. Бог милостиви нека утеши
тебе и твога драгог сина.

Стара Паланка, 3. септ. 1913.

Срдачно те поздравља и љуби
одана ти:

Вида Увалићева.

*

Штованој Госпођи
Катици удовој Михајловић
у Новом Саду.

Мила моја Катице!

Изненађена смрћу твога доброга мужа,
прими од нас наше искрено саучешће. Бог
мили нек те утеши — али имај на уму да се
чуваш јер имаш сина за кога треба и мораш
да живиш, а такођер и родитеље, који добро
и зло с тобом деле.

Прими са сином поздрав од твоје давна-
шње колегинице и другарице
Сентомаш, 3. септ. 1913. год.

Катице Г. Каћанске.

*

Сл. уредништву

„Школског Гласника“
за Госпођу Катицу Ђ. Михајловић, учитељици
удови

у Новом Саду.

Поштована Госпођо!

Тек данас смо дознали за смрт Вашег
узор брачног друга а нашег доброг пријатеља.

Ми искрено жалимо за њим, и молимо
Вас, да примите наше пријатељско саучешће
у Вашој превеликој тузи.

Куманово (Грачаница), 5. септ. 1913.

С поштовањем Ваши
Боривоје, Петрија и Јанићије Н.
Поповић, учитељ.

*

Бр. 1./зап. ех 1913.

Многопоштованој
удовој Катици Михајловић
учитељици

у Новом Саду.

Многоштовапа Колегинице!

Судба хтеде, да из реда учитељских бо-
раца немилостива смрт отргне нам изненада
првога борца нашег, нашег поштованог чика
Ђоку, па у превеликој тузи Вашој за неумр-
лим покојником а врским другом нашим, срп.
прав. вероиспов. учитељски збор у Турији
изјављује Вам најискреније саучешће са же-
љом: Утешио Вас благи Бог у превеликој
тузи Вашој, а врлом покојнику као одличном
учитељском поборнику: Вѣчная память!

Из седнице месног учитељског збора, др-
жане у Турији 13. септембра 1913. године.

Нићифор Шустран, Стефанија Шимић,
перовођа уч. збора. учит. пр. шк. управ.

Јавна захвала.

Поводом смрти мога незаборављенога мужа

Ђорђа Михајловића

бившег српског народног учитеља у Новом Саду

указали су ми врло многи у мојој великој жалости делом као помоћ око старања за упок, делом са учествовањем, присуствовањем и опроштајним говорима о упоку и осим тога положеним венцима на одар покојников као и усменим и писмено израженим изјавама саучешћа толико знања саучествовања у мојој великој тузи и пружили ми искрене сродничке и пријатељске услуге, да сматрам за дужност, да свима путем јавно ти захвалим и то: Високопреосвећеном Господину епископу Митрофану Шивићу, што је благоизволео лично присуствовати у цркви за време опела; Високопреосвећеном Господину др. Георгију Летићу епископу темишварском на писмено изјављеном саучешћу; пречасној епархијској конзисторији бачкој на писмено изјављеном саучешћу; пречасној г. г. Вељи Миросављевићу, Ђорђу Велићу и јерођакону о. Никанору Чобановићу на бесплатном чинодјејствовању о упоку; славном књижевном одељењу Матице Српске на израженом саучешћу путем изасланства и члановима сл. одељења, који су на упоку лично учествовали; учитељском збору новосадском, који је при погребу корпоративно присуствовао, саучешће изразио и посмртнице издао; поштованој г. г. говорницима, који су се у утешним говорима од покојника опростили и то: Гаври Грбићу учитељу, дру Тихомиру Остојићу I. секретару Матице Српске, Љубомиру Лотићу, епарх. референту, Ђорђу Гајаном учитељу и потпредседнику учит. д. д. „Натошевића“; Јовану Живојновићу професору и председнику „Невена“; славном среском учит. збору новосад. школ. среза на челу са замеником г. председ. Ж. Алексићем на издатој посмртној објави, изјављеном саучешћу и учествовањем при упоку; славном среском учит. збору арадског среза, заступљеном замеником председником г. Радивојем Топољцем учит. у Сиригу; славном среском учит. збору темишварског учит. среза на писмено изјављеном саучешћу; славној црквеној општини новосадској на учињеним олакшицама при сахрани; славном месном школском одбору на писмено изјављеном саучешћу; славним певачким друштвима „Невену“ и „Сунцокрету“, који су корпоративно изјавили саучешће и при упоку појали; славним месним учитељским зборовима на изаслатом заступству о упоку и путем истога заступства на израженом саучешћу и то: сентомашком, заступљеном члановима му: А. Павловићем и М. Настићем; бечејском, заступљеном члановима му: К. Дражићем, М. Поповићем и Љ. Миловановим; футошком заступљеном члановима му: Ж. Алексићем, Л. Вукотићем, В. Марјанским и С. Бошњакком; силбашком, заступљеном члановима му: Д. Мокићем и П. Барјактаровићем; поштованим г. г. учитељима и друговима покојниковима, који су на упоку били, а који иначе нису посебно споменути већ у овој захвали и то: М. Бандићу, Мл. Бурошевићу, М. Топољчевици, У. Бајину, В. Бановићу управ. виш. пучке школе, Јовану Драговићу, Т. Миловановом, М. Калуђерском, Паји Бошњковићу, М. Ђосићу, С. Шијачићу и Д. Марковићки; срп. учитељском конвикту путем изасланства на израженом саучешћу; славној добротворној задрузи Српкиња Новосаткиња, која је путем изасланица изразила саучешће; славном учит. д. д. „Натошевића“ путем изасланства на израженом саучешћу и на издатој посмртној објави; поштованим Бегечанима, пријатељима и ученицима покојниковим, који су на челу са уваженим општинским бележником г. Васом Брежовским и учитељима г. г. У. Дрндарским и С. Лачанином у лепом броју при погребу присуствовали; куму Душану и куми Милани Ружић, који су ми при сахрани а и после много у помоћи били, прве ми утехе пружили и венац на одар покојников положили; Браћи Миладиновићима нећацима покојниковим на положеном венцу на одар свога ујака; малом Антонију Георгијевићу уч. II. разр. осн. школа на положеном венцу на одар своје учитељу; врлоцељеној г. г. др. Михаилу

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

WWW.UNILIB.RS

Политу-Десавчићу управнику „Браника“, др. В. Тисаловићу гл. шк. референту, Љубомиру Лотићу епарх. школ. референту и осталој г. г. које не могу с обзиром на простор све овде споменути на лично изјављеном саучешћу; поштованој г. г. несрпским учитељима: Беренц Михаљу, Манстер Вилмошу, Секељ Шаламону, Борош Јене и Пумер Шандору; сл. шк. учит. зборовима у Сомбору, Меленцима, Ст. Сивцу, Петровом Селу и Ади; пошт. пријатељима покојниковима г. г. др. В. Бакићу проф. вел. шк. у миру, др. Л. Станојевићу, Ј. Миодраговићу проф. у миру, Т. С. Којићу учитељу, Р. Врховцу управ. гимназије, Н. Шумоњи управ. препарандије, проф. Милану Мандровићу управ. препарандије, Јов. Благојевићу управ. в. д. шк., А. Јорговићу проф. и бившем референту епарх. бачке, проф. Милавановом управ. осн. школа; проф. Б. Бурђевићу и осталим многобројним поштованим пријатељима покојниковима, које с обзиром на простор не могу све овде споменути, на писмено изјављеном саучешћу; славним уредништвима листова, који су о смрти покојниковој вест донели и ожалили га; уваженом многобројном грађанству, које је у онако лепом броју испратило нашег покојника до вечне му куће. Захваљујем и свима сродницима нашим и свима осталима, који су ми у жалости помоћи и утехе пружили.

У Новом Саду, 20. септембра 1913. године.

Ожалошћени

Катица Михајловић са сином Милутином.

„НАТОШЕВИЋ“ УЧИТЕЉСКО ДЕОНИЧАРСКО ДРУШТВО у Новом Саду

са основном главницом од 50.000 Круна,

препоручује браћи учитељима свој новчани завод, који прима улоге на штедњу са 4% и 4¹/₂%, издаје зајмове под повољним условима, тачно и савесно обавља сваки новчани посао, ради сваки дан, осим недеље, од 5 сати после подне, а четвртом ради од 2 сата после подне.

Препоручује своје **велико стовариште књига** забавних, поучних, педагошких, за народ, дечјих, икона, школских уџбеника, учила, развог врло доброг писаћег прибора, напредно доброг мастила, црног и у равним бојама, оловака, гуме, јефтених а добрих задаћница, цртаће артије, цртанака, креде, тушева, упијача подметача, врло финог сајдпапира у много разних боја, карата посетница, заручних, венчаних и посмртница, куверата напредно добрих и јефтених. Концепт-папира јефтенијег него игде.

Ова учитељска радња је **веома велика, већа него икоја друга. Набавља робу из првих и најбољих извора.**

Учитељска штампарија „Натошевић“ већа је од свију других штампарија. Има велику количину равних слова, украса и шара, тако да је у стању обавити сваки посао од најмањег до највећег **врло укусно** јер има велики избор материјала, **брзо и тачно**, јер има врло добре раденике, **јефтино** јер потребан материјал повлачи из творница под повољним условима.

Учитељи свију напредних народа имају оваке установе и настоје где год им се укаже прилика, да помогну ове своје установе. Тако треба и наше учитељство да ради и подиже и снажи своје установе.

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Одликвана
златном медаљом
за ревност
од Његова
Величанства
НИКОЛЕ I.
Краља и Госпо-
дара Црне Горе.

Одликвана
златном медаљом
за ревност
од Његова
Величанства
НИКОЛЕ I.
Краља и Госпо-
дара Црне Горе.

Прва творница искључиво свих срп. прав. цркв. утвари, невачких, соколских и свију других друштвених застава и барјака

Луке К. Алексијевића, Нови Сад.

Препоручује најновије ратне слике са Балкана у величини 32×42 см. и 40×50 см. — на артији у масним живим бојама колорисане као и анихтекарте на велико и на мало.

Препоручује срп. историјске слике као и све потребне црквене утвари.

На захтевање шаље ценовник бадава и франко.

Наруџбине се шаљу на адресу:

13—20

Luka K. Aleksijević, Novi Sad — Ujvidék — Hungaria.

„ШКОЛСКИ ГЛАСНИК“ броширан за 1909., 1910. и 1911. може се добити по К 4—

Свобаринише намештаја

Менрат Л. и Син.

НОВИ САД, ул. Кошут Лајоша 46—48.

У новосаграђеној модерној згради
има највећи избор сваковреног

НАМЕШТАЈА.

Стално има изложбу потпуно намештених соба.

Опрема за удаваче у свима ценама.

Основано 1843. г.

Телефон бр. 87.

Велики избор телиха, завеса и застирача и свих ствари за намештај.

11—20

„Школски Гласник“ излази у Новом Саду 15. и 30. дана сваког месеца осим јула и августа. Стаје на четврт године 2 К или 2— динара. Огласи се рачунају по 6, 5 и 4 К од четвртине стране, и то ако је оглас изишао у листу 1 пут или 1—5 пута или 6 и више пута. Рукописи и преглата пиљу се на: **Уредништво „Школског Гласника“, Нови Сад (Ujvidék, Hongrie).** Рукописи се не враћају.

Издаје и уређује: Катица удова Ђоке Михајловића.

Електрична штампарија Учитељског д. д. „Натошевић“ у Новом Саду.

УЧИТЕЉСКА КЊИЖАРА НАТОШЕВИЋ

даје 20% рабата на школске књиге које је издала Српска Манастирска Штампарија, а на државна издања 6%.

ОСНОВАНО 1838.

35 ОДЛИКОВАЊА

ПЕЛИКАН-БОЈЕ
ГИНТЕР ВАГНЕРОВЕ
УМЕТНИЧКЕ и КЕМИЈСКЕ
АКВАРЕЛ БОЈЕ,

Hannover und Wien X/1.

по оцени првих стручњака недостижне су у погледу чистоте, јасности и употребе при мешању.

ГИНТЕР ВАГНЕРОВИ
ТЕЧНИ ТУШЕВИ

припознати су као најбољи производ и стекли су светски глас.

ГИНТЕР ВАГНЕР,
(GÜNTHER WAGNER)

Попитованом
учитељству
нарочите
олакшице

Ц. и кр. прив. творница
америчких котагових

Хармониума
РУД. ПАЈКР
И ДР.

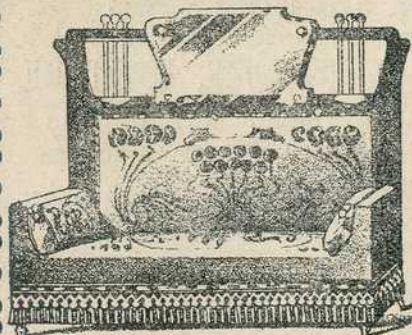
У Краљевом Грацу (Königgrätz) Чешка.

Хармониума с педалом оба система у свакој величини за школу и за учење. — Цена од 130 К на више. — Петогодишња јамчевина. На отплату од 8 К. — Шље се франко на последњу станицу. — Ценовници са сликама бадава и франко.

12—20

СТОВАРИШТЕ

Фабрика намештаја Николе Зусинга

Ханска улица бр. 1. У НОВОМ САДУ, Телефон бр. 184.

до Сиротишта Марије Трандафил.

Препоручује своје велико богато и снабдевано стовариште намештаја, у разним израдама и јефтиним ценама.

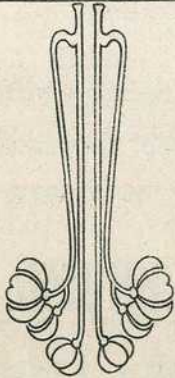
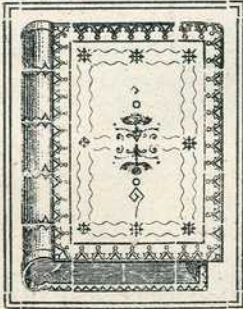
Велики избор простирача, завеса и ћебета.

Препоручујемо нашу новосуређену

РАДИОНИЦУ С МАШИНАМА

Солідна послуга!

Јефтине цене!

КЊИГОВЕЗАЦ И ПРОИЗВАЂАЧ

≡ КАРТОНА ≡

ДОМИЊИК БАРТ

НОВИ САД, Зрињи Илона улица број 15,
☛ Телефон број 314. ☚

стално имаде на стоваришту трговачких нђига као и осталих за разне забелешке у свакој величини, кутија за женске шешире од 80 ф., поштанских и кројачких кутија од 50 ф. на више, које су практичније од кофера, јер су лакше и врло јаке. **Картона** на захтев по мери. Наручбине са стране прима и поштом их отправља брзо и јефтино. **Повез књига најмодерније извађа**, на захтев шаље мустре у куће, и преузима све у ову струку спадајуће **галантериске послове**, које најтачније под гаранцијом извађа.

Препоручује се штованој публици, молећи за што обилније наручбине.

☞ Купујте српске школске жигице. ☞

☛ **НАЈВЕЋИ ИЗБОР КАЛЕНДАРА** ☚

има у књижари учитељског д. д.

≡≡≡ „НАТОШЕВИЋ“ У НОВОМ САДУ. ≡≡≡

За год. 1914. изашли су и разашлију се:

ВЕЛИКИ ОРАО са 70 врло лепих слика. ≡≡≡
☛ Цена К 1.— ☚

ГОДИШЊАК најстарији велики српски календар са многим сликама.
☛ Цена 70 фил. ☚

Велики Србобран,
Херцег-Босански.
☛ Цена 60 фил. ☚

Мали календари:
ПЛАНЕТАР * **РУЖИЦА**
☛ Цена 40 фил. ☚

Мали календари:
СРБИЈ, ОРЛИЋ, ЦРНОГОРАЦ, ХЕРЦЕГОВАЦ,
БОСАНАЦ, ДАЛМАТИНАЦ, СРЕМАЦ, ЛАСТА,
НОВОСАЂАНИН, БАЧВАНИН а 30 фил.
НАТОШЕВИЋ календар за џеп а 20 фил.
☛ Календар на зид, са сликом Натошевића. Цена 40 фил. ☚

Траже се поверљиви комисионари.
Препродавцима највећи рабат.